

เทศน์เช้า วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะเป็นที่พึ่งอาศัยของหัวใจนะ หัวใจ เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องมีปัจจัย ๔ มนุษย์ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัยนี้ดำรงชีวิตได้ แต่หัวใจถ้ามันเดือดร้อน อาหารของใจมันหายากที่สุด อาหารของกาย เราว่าเราทุกข์เรายาก รัฐสวัสดิการเขาก็เลี้ยงดูอยู่ ถ้ารัฐสวัสดิการเลี้ยงดูอยู่ เราอาศัยสิ่งนั้นดำรงชีวิตของเราได้ ถ้าดำรงชีวิตได้ แต่หัวใจถ้ามันเดือดร้อน มันไม่มีที่พึ่งอาศัย

ฉะนั้น เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเตือนสติของเรา ถ้าจิตใจมันมีธรรมะ มันจะเดือดร้อนขนาดไหนหัวใจมันก็ผ่องแผ้ว หัวใจมันก็อยู่ของมันได้ แต่ถ้าจิตใจมันเดือดร้อนนะ มันเดือดร้อน ทั้งอัตคัดขาดแคลนมันก็เดือดร้อน มั่งมีศรีสุขขนาดไหนมันก็เดือดร้อน ถ้ามันเดือดร้อนของมันไป นี่ฟังธรรมฟังเพราะเหตุนี้ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึง “เของมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย เของมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา มีความเสมอภาค เวลาเทศนาว่าการเหมือนกับแสงจันทร์ แสงอาทิตย์ส่องไป ไม่มีบ้านคน มั่งมีศรีสุข ไม่มีคนทุกข์จนเงี้ยวใจ ส่องไปเสมอกัน อยู่ที่คนจะรับหรือไม่รับ คนเห็นประโยชน์ไม่เห็นประโยชน์ไง ถ้าคนเห็นประโยชน์นะ สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์กับหัวใจ เห็นไหม เพราะมันเป็นนามธรรมไป “เของมีธรรมเป็นที่พึ่ง” แล้วธรรมเป็นอย่างไรละ

นี่จะมีที่พึ่งก็ต้องมีเงินมีทองสิ มันต้องมีที่พึ่งอาศัยสิ ต้องมีอำนาจวาสนาสิ มันถึงเป็นที่พึ่งได้ๆ แล้วพึ่งได้จริงหรือเปล่าละ? มันพึ่งได้ไม่จริงเพราะอะไร เพราะเราต้องพลัดพรากจากมันไป เราอาศัยเขาชั่วคราวเท่านั้นนะ แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม เราอาศัยเขาชั่วคราว แล้วเอาชีวิตนี้มาทำคุณงามความดีของเรา ถ้าเอาชีวิตนี้มาทำคุณงามความดีของเรา สิ่งนี้มันจะสร้างสม สร้างบารมีของเรา

ถ้าสร้างบารมีของเราเนะ มันจะอึดคัดขาดแคลนขนาดไหน เวลาครูบาอาจารย์ท่านอยู่ในป่า ในเขา เห็นไหม ท่านแสวงหาเอง นี่ก็แสวงหาเอง เราถือธุดงค์ฯ ธุดงค์เพื่อความมกน้อย เพื่อความ ขัดเกลากิเลส แต่ธุดงค์ไปแล้ว นี่กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม ถ้ากลิ่นของศีล กลิ่นของธรรมมันไป นี่มันไปเอง พอมันไปของมันเอง ใครๆ ก็อยากได้นิบุญกุศลจากที่เขาไว้เนื้อเชื่อใจ แล้วเขาไว้เนื้อ เชื่อใจ แล้วเราไว้เนื้อเชื่อใจของเราได้จริงหรือเปล่า เราไว้เนื้อเชื่อใจของเราจริงได้ไหม

นี่จะเอาแต่ความถูกใจไป ถ้ามันถูกใจ สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ แต่ถ้าขัดใจ ไม่ใช่ธรรมสักอย่าง หนึ่งเลย ถ้ามันขัดใจก็คือมันขัดกิเลสไป แต่ถ้ามันถูกใจละ ถูกใจมันก็ถูกกิเลสไป ถูกใจมันก็พอใจ ไป เราเอาแต่ความถูกใจๆ เอาแต่ความพอใจของตัวเอง แต่มันเป็นธรรมไหมละ

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เราต้องเห็นแก่ชีวิตของเขา ชีวิตเรา ถ้าชีวิตเขาเนะ คุณิ ทาง โลก รัฐธรรมนูญเขียนถึงความมั่นคงของมนุษย์ สิทธิความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ มนุษย์ ต้องมีสิทธิเสมอภาคนะ ให้เขียนมาเป็นรัฐธรรมนูญเลย แล้วคนมันเท่ากันใหม่ คนมันยังข่มขู่กัน ใหม่ คนมันข่มขู่ นี่การใช้กฎหมายของเราไป

ถ้าการใช้กฎหมายของทางตะวันตกเขา เขาใช้กฎหมายของเขาด้วยความเสมอภาคนะ ความเสมอภาคเพราะอะไร เพราะเขาเห็นคนเท่ากับคนไป แต่ของเรา นี่ความมั่นคงของมนุษย์ ความเสมอภาคของมนุษย์ รัฐธรรมนูญเขียนไว้อย่างนั้น แต่ความเสมอภาคมันมีจริงไหมละ นี่พูด ถึงเวลารัฐธรรมนูญเขายังเขียนไว้เพื่ออย่างนั้น โลกเขายังรู้ได้ เขายังเห็นได้ว่าเราต้องมีความเมตตา กัน เราต้องมีความพึ่งพาอาศัยกัน เราต้องเสียสละกัน อย่าเอารัดเอาเปรียบกัน ช่วยเหลือเจือจานกัน นี่มันเขียนไว้ในตัวกฎหมายไป แต่ความเป็นจริงละ

ถ้าความเป็นจริงเนะ นี่ก็ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้มีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด แล้วธรรมเป็นอย่างไรละ ธรรมก็คือมันได้ใจ ถ้า มันได้ มันมักใหญ่ใฝ่สูง มันพอใจ นั่นเป็นธรรม แต่มันเสียเปรียบ มันไม่เป็นธรรม

ความได้ความเสียมันต้องมีที่มาที่ไปสิ ถ้ามันจะเสียโดยความเป็นธรรม คำว่า “เสียโดย ความเป็นธรรม” เห็นไหม ในเมื่อเราแลกเปลี่ยนสินค้าสิ่งใดมา เราก็ต้องแลกเปลี่ยนมา การ แลกเปลี่ยนถ้ามันเป็นธรรม เป็นธรรมคือความเสมอภาค ความพอใจแต่สองฝ่าย นั่นมันก็เป็น ธรรม ถ้าเป็นธรรม นี่การที่เป็นธรรมมันก็ไม่มีความใดตกค้างในใจ แต่ถ้ามันเป็นการเอารัดเอาเปรียบ

กัน มันเจ็บช้ำน้ำใจไปทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามันถูกใจ มันถูกใจเราก็คือเป็นธรรม ทีนี้ถ้ามันไม่ถูกใจละ ไม่ถูกใจทั้งนั้นแหละ

เวลาธรรมของครูบาอาจารย์ของเราถือจุดคงควัตรเพื่อความมักน้อยเพื่อความสันโดษ นี่มันก็มีเจตนาอยู่แล้ว เจตนาเพื่อให้มีขอบเขตของมัน ไม่ให้จิตใจมันไปไขว่คว้าตามอำเภอใจของมัน เห็นไหม เวลาออกพรรษาพระเจ้าจะจุดคงก็ไปไหนก็ได้ พระจะทำสิ่งใดก็ได้ เวลาเข้าพรรษาแล้วต้องอธิษฐานพรรษาอยู่จำเพาะที่ ถ้าอธิษฐานพรรษาแล้วนะ ยังอธิษฐานจุดคงก็เข้าไปอีกเพื่อบังคับมัน บังคับมัน เพราะใน ๓ เดือนนี้เราจะเร่งของเรา เราจะเร่งความเพียรของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ปฏิบัติทำไม ปฏิบัติทำไม

ก็ปฏิบัติไง นี่บวขมาๆ บวขมาเป็นสมมุติสงฆ์ บวขมาตามธรรมวินัย บวขมาตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ญัตติจุดคงกรรมเข้ามา สงฆ์ยกเข้าหมู่มา ยกเข้าหมู่มาเพื่ออะไร? เพื่อเป็นนักรบ รบกับอะไร? รบกับกิเลสตัดทอนความทะยานอยากในใจของตัวใจ จิตใจที่มันค้ำครนอยู่

พระออกพรรษา ไปสิ่งใดมันก็พอไปได้ เพราะอนุโลมให้ออกไปแสวงหาความสงบความวิเวกในใจ แต่ในพรรษาเขาทำอะไรไหนกัน ไปเบียดเบียนเขา ให้อยู่จำเพาะที่ แล้วอยู่จำเพาะที่ ๓ เดือน ๓ เดือนก็ต้องเร่งรัดขึ้นมา ถ้าเร่งรัดขึ้นมา เร่งรัดขึ้นมาเพื่อเหตุใด ปฏิบัติเพื่ออะไร ปฏิบัติเพื่ออะไร

บวขมานะ หลวงตาท่านบอกเลย โคนหัวจนถึงหนังศีรษะ โคนจนถึงกะโหลกเลย เวลาห่มผ้า ห่มผ้าสี่เหลี่ยมๆ ห่มผ้า ผ้าที่เสาชิงช้ามันเยอะเยอะไปหมด นี่จะเอาที่ไหนล่ะ บางคนบอกกราบผ้าเหลืองๆ กราบผ้าเหลืองก็ไปกราบที่ร้านขายสังฆภัณฑ์สิ

นี่เขากราบศีลธรรมของคน ผ้าเหลืองนี้เป็นธงชัยพระอรหันต์ ผู้ใดมีอำนาจวาสนาถึงได้ห่มไตรจีวรนี้ ถ้าห่มไตรจีวรนี้ เห็นไหม ไตรจีวรเพื่อสิ่งใด มันก็บอกสถานะแล้วใช่ไหม สถานะของภิกษุ ภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ถ้าเห็นภัยในวัฏสงสาร มันทำอะไรกันอยู่ ถ้าทำอะไรกันอยู่ นี่มันก็ย้อนกลับมาในใจ นี่ใจ ที่ว่าปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมเพื่ออะไร

นี่พระ เห็นไหม พระเป็นนักรบที่จะเอาชนะกิเลสของตัว ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรของเรา ท่านทำมาเป็นแบบอย่าง เราเข้ามา เราก็ต้อง

คัดแปลงตนของเราเข้าไปสู่หลักการอันนั้น ถ้าหลักการอันนั้น แล้วคัดแปลงตนมันถูกใจใหม่ ใครมาอยู่วัดมีอะไรถูกใจบ้าง? ไม่มีอะไรสิ่งใดถูกใจสักอย่างหนึ่งเลย เพราะใจมันต้องปรารถนา เพราะอะไร เพราะเราเป็นฆราวาส เราเคยเป็นฆราวาส เราเคยอยู่กับโลกมา

เขาบอกว่าคุณภาพชีวิตๆ แล้วคุณภาพชีวิต เมื่อก่อนคนโบราณเขาก็ใช้คุณภาพชีวิตอย่างนั้น เดียวนี้มันเจริญแล้ว จะกลับไปอย่างนั้นไม่ได้ คุณภาพชีวิตนะ แล้วสภาวะแวดล้อมละ นี่เวลาใช้สิ่งใดไป นี่คุณภาพชีวิต

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มนุษย์เขากินเพื่อกาม เพื่อเกียรติเพื่อศักดิ์ศรีของเขา แต่ภิกษุเราคำรงชีวิตไว้เหมือนน้ำมันหยอดล้อเกวียนเท่านั้น นักบวช นักปฏิบัติขึ้นมา เขาคำรงชีวิตไว้ นี่คำรงชีวิตไว้เพื่อประพฤติกปฏิบัติ คำรงชีวิตไว้เพื่อค้นหาตัวเอง

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

แม้แต่ธรรมวินัยก็เป็นสมมุติบัญญัติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นมา เวลาจิตมันสงบเข้ามา “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” ถ้ามีสติขึ้นมา อ้อ! สติเป็นอย่างนี้ เพราะเราขาดสติ มันถึงได้ทุกข์ยากขนาดนี้ เพราะเราขาดสติ เราถึงล้มลุกคลุกคลานขนาดนี้ ถ้าเรามีสติขึ้นมา ใจสิ่งที่มันกระตุ่นขึ้นมาในหัวใจมันก็สงบหมดๆ ใจความฟุ้งซ่านมันก็หายไปหมดเลย หายไปเพราะอะไร เพราะมีสติ

พอมีสติขึ้นมา พอมีสติ ถ้าเราระลึกขันธ์กรรมพหุโทษๆ ขึ้นไป มันจะเกิดสมาธิ เกิดสมาธิขึ้นมา สติมันยับยั้งความรู้สึก ความรู้สึกมันก็เกิดดับๆ มันก็จะมิของมันอยู่ตลอดไป ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมา สมาธิมันสงบระงับเข้ามา มันปล่อยางได้ มันปล่อยางขึ้นมา

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” ใครมีสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้ามีปัญญาขึ้นมา พอเกิดภาวนามยปัญญา จิตสงบแล้วออกใช้ปัญญา ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” ถ้ามีคุณธรรมเป็นที่พึ่งแล้ว มันจะมีอะไรมีอำนาจไปกว่านี้ มันจะมีอะไรที่มีคุณค่ามากไปกว่านี้

แต่นี้เพราะเราไปอยู่กับโลกหมดใจ เราไปอยู่กับโลก “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่ง” แล้วธรรมอะไรละ อ้อ! ก็ไปวัดใจ ไปวัดทำบุญนี่ก็เป็นธรรมใจ อ้อ! เป็นธรรมก็เป็นชาวพุทธใจ

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องปัญญาไง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประเสริฐมากเลย ประเสริฐมาก
ทำไมทุกซัขนาดนี้ละ ประเสริฐ ทำไมทุกซัขนาดนี้

กิเลสมันไม่ไว้หน้าใครนะ กิเลสไม่ไว้หน้าพระ ไม่ไว้หน้าญาติโยม กิเลสไม่ไว้หน้าใคร
เลย กิเลสมันขำขี้มด ถ้ากิเลสมันขำขี้มด นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจะมี
ธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เราก็ต้องชวนขวยขวยของเราสิ ขวนขวยของเราขึ้นมาให้มันเป็นเรื่องขึ้นมา ถ้ามี
สติก็มีสติจริงๆ อย่าให้มีชื่อว่าสติ

เวลาสติมีพร้อม ทุกอย่างมีพร้อม มีพร้อมนี้มันพูดปากเปือกปากจะ นั่นสติมาจากไหน ถ้า
สติของมัน มันมีสติขึ้นมา มันยับยั้ง มันไม่พูดออกไป พูดออกไปทำไม นี่เรารู้ที่อยู่ เขารู้ที่อยู่ ใจเขา
ใจเรา ทัศนคติของคนมันไม่เหมือนกัน ถ้ามีสิ่งใดเขาถามมา หรือว่า ธรรมสากัจฉา ถึงเวลาเราจะถก
ปัญหาถกกัน เราก็คุยกัน คุยกันเพื่อประโยชน์กับเรา แล้วเราจะพูดไปทำไม

ถ้าพูดไป เห็นไหม คุณสิ เวลาเขาก็ก้น้ำ เขาต้องการให้วันนี้เต็มเขื่อน นี่ก็เหมือนกัน หัวใจ
ของเรายิ่งพูดออกไป มันก็ส่งออกไปหมด มันก็ฟุ้งซ่านไปหมด แล้วมันก็ร่องเป็นทางให้กิเลสมัน
ออกหากิน เราตั้งสติไว้ เราไม่พูดของเรา เรารักษาจิตใจของเรา นี่มันไม่พูด เห็นไหม แต่จิตใจมัน
คืน มันคืน

ถ้ามีสติขึ้นมา มีสติมันรู้เท่าทัน มีสติขึ้นมา มันจะสำนึก สำนึกแล้วมันอยากกระทำ ถ้า
อยากกระทำนะ เพราะเราก็ชวนขวย ปากกัดตีนถีบกันอยู่นี้ก็เพื่อให้จิตใจมันมีที่พึ่ง ปากกัดตีนถีบ
กันอยู่นี้ก็เพื่อให้หัวใจของเรา เราปากกัดตีนถีบ แล้วไปเอาสภาวะแวดล้อมนั้น นั่นมันเรื่องของเขา
เรื่องของเขาทั้งนั้นแหละ โลกธรรม ๘ นี่มันเรื่องของเขา มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ติณินินทา
มันมีมากับโลกนี้ นี่จิตใจคิดดีคิดชั่วก็ติณินินทา พอคิดดีขึ้นมาที่นั่นละบัณฑิต พอคิดชั่วขึ้นมาที่
พาล นี่พาลกับบัณฑิตมันก็เกิดกับใจของเราแล้ว ไม่ต้องหาข้างนอกหรอก

ข้างนอกไม่ต้องไปหา เฉพาะใจเรานั้นก็ร้อนพอแรงอยู่แล้ว แล้วไปหาเอาไฟนเอาไฟมาเผา
อีกทำไม ที่มานี้ก็มาละ ไม่ใช่มาหา ยิ่งแสวงหาๆ มันไม่ได้ แต่ถ้าหยุดเมื่อไหร่ก็ได้ คนวิ่งอยู่ คน
เดินอยู่จะไปเห็นภาพอะไรชัดเจน ถ้ามันนั่งอยู่ ยืนอยู่ เราจะเห็นภาพชัดเจน จิตใจที่มันยังหมุ่นของ
มันอยู่อย่างนี้ แล้วก็ศึกษาธรรมๆ มันก็ถลึงไปอยู่อย่างนี้ ถ้ามีสติ มันก็หยุด หยุดมันก็ยังหมุ่น เห็น
ไหม

แม่น้ำทั้งสายมันไหลของมันไป แต่เราน้ำนิ่งๆ ใจ จิตใจของคนมันหยุดตายตัว ไม่มี มันเคลื่อนไหวของมันตลอดเวลา แต่ถ้าเคลื่อนไหวโดยที่มันไม่ไปไหนสักสิ่งใด เห็นไหม น้ำนิ่งแต่ไหล จิตที่มันนิ่งอยู่ แต่มันมีพลังของมัน มันเวียนของมัน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ มันสงบระงับเข้ามา แล้วมันมีความสุขมาก

คูติ แม่น้ำที่มันใสสะอาดคนนะ มันมีออกซิเจนของมัน กุ้งหอยปูปลา มันก็อยู่ของมันด้วยความสดชื่นของมัน พืชพันธุ์ธัญญาหารอยู่ข้างแม่น้ำ อยู่ริมตลิ่งนั้นมันก็มีความสุขมาก เจริญเติบโตของมัน ถ้าแม่น้ำนั้นเน่าเสียนะ กุ้งหอยปูปลา มันก็อยู่ไม่ได้ ต้นไม้ต้นไม้ พืชพันธุ์ธัญญาหารมันก็จะตายหมด แล้วหัวใจของเรา เห็นไหม คูติ มันมีอะไร มันมีแต่กิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันไปกว้านมาหมดเลย

แต่ถ้าเราพุทโธๆ เราครองมัน เรารักษามัน ออกซิเจนนี้เราอัดเข้าไป เต็มมันสะอาดขึ้นมาได้ สิ่งที่สุดปรกที่สุด มันสะอาดได้ หัวใจของเราที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้ มันเป็นธรรมได้ๆ แล้วเราจึงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูด พูดอย่างนั้นจริงๆ กุสลา ฆมมา อกุสลา ฆมมา ทำคุณงามความดีมา อกุสลา ทำความชั่วมา ถ้าความชั่ว นั้นละมาร ไอนั้นอกุสลา มันไม่ใช่ธรรม

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ละ ถ้ามันมีสติปัญญา เราก็มีที่พึ่งใจ เวลาเรากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นทฤษฎี เป็นคำสอน เป็นปณมหายบายทางหมด มันยังไม่มีอะไรเป็นที่พึ่ง

คูติ ไปตลาดนะ เขามีบรรจุภัณฑ์เต็มไปหมด มีแต่กล่องบรรจุนม กล่องบรรจุอาหารตั้งไว้หมดเลย แล้วขนไปกิน กินไม่ได้หรอก บรรจุภัณฑ์นั้นเขาไว้บรรจุนม บรรจุอาหาร เอาไว้เคลื่อนย้ายมา เอาไว้เคลื่อนย้ายไป ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎีมันก็เป็นบรรจุภัณฑ์ทั้งนั้นแหละ มันไม่มีตัวจริง มันไม่มีข้าวปลาธัญญาหารเอาไว้ให้กิน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไปศึกษามาๆ สิ่งนี้เป็นทฤษฎีทั้งนั้นแหละ ปฏิบัติแล้วต้องปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติขึ้นมา กล่องนั้นมันก็มีข้าวเต็มๆ กล่อง นมนั้นก็มันนมเต็มๆ แล้วนมบริสุทธิ์ด้วย ไม่ใช่นมเน่านมบูดด้วย ไม่ใช่นมหมดอายุด้วย

ถ้าเราทำของเราขึ้นมา เห็นไหม “เขोजมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด” ธรรมมันเป็นแบบนี้ไง ธรรมมันเป็นเนื้อหาสาระ มันเป็นข้อเท็จจริง ที่มันเป็นธรรมโอสภที่เข้ามาชำระล้างหัวใจของเราได้ มันทำได้จริงๆ นะ แต่นี่ของเรามันถึง ครึ่งๆ กลางๆ ใจ นี้กรรมมันคลุกเคล้ากัน ครึ่งๆ กลางๆ

“เออ! เราก็เป็นชาวพุทธ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ชาวพุทธทำบุญแล้วจะได้บุญมาก แล้วทำบุญนะ ทำกับเนื้อนาที่ดี มันจะงอกงามมาก แล้วเราก็เป็นชาวพุทธกัน แล้วครูบาอาจารย์ท่านก็อ้างอิงว่าท่านสุดยอดหมด แล้วเราทำบุญแล้วทำไมเราทุกข์ยากกันขนาดนี้” นี่เราคาดหมาย เห็นไหม ตัณหาซ่อนตัณหา

เวลาทำบุญขึ้นมา เราทำบุญเพื่ออะไร? ทำบุญเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีของใจของเรา ถ้าเราไม่เสียสละ เราไม่ขวนขวาย น้ำจะเน่า แม่น้ำนั้นเป็นแม่น้ำตาย แม่น้ำตายมันไม่เคลื่อนไหว แล้วมันจะเน่าเสีย แต่ถ้าแม่น้ำนั้นมีการเคลื่อนไหว เห็นไหม คุณ น้ำไหลของมันไป มันสะอาดบริสุทธิ์ เราฝึกหัวใจของเรา เราทำเพื่อเหตุนี้ไง

ถ้ามันทำเพื่อเหตุนี้ บุญมันก็คือความสุขใจ บุญมันก็คือหัวใจเราไม่บีบคั้นจนเกินไป

ไอ้บุญพอบุญขึ้นไปแล้วนะ ไปเลย ที่นี้ ๑๘ มงกุฏมันก็สอดเข้ามาเลย นี่หน้าจากรักว่าเป็นบุญกุศล ก็สร้างภาพกันไป มันก็เป็นแซร์ลูกโซ่ มันก็หมุนเวียนกันไป เราจะเป็นอย่างนั้นไหม เราไม่คิดขนาดนั้น เราถึงย้อนกลับมาที่เรา บุญมันคืออะไร ความสุขมันคืออะไร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอะไร

เวลาเขาสร้าง เห็นไหม สร้างโรงงานสิ่งใดก็แล้วแต่ แล้วทำสภาวะแวดล้อมเสียหายไป แล้วก็มาฟื้นฟู เขาลงทุนมหาศาลเลย สังคมของชาวพุทธเรามันเป็นสังคมที่ดิงามอยู่แล้ว ทุนนิยมเข้ามา มันกระตุ้นจนพวกเรารู้ว่าว่เชือกขาดกันไปหมดเลย แต่บอก “อย่างนั้นไม่ต้องทำมาหากินกันเลยซะใหม่”...เราทำสิ เราต้องทันโลก ทันโลกก็ทำ เห็นไหม

เขาบอกที่นั่นเจริญ ที่นี้เจริญ

หลวงตาท่านพูดบ่อย นั่นมันเจริญทางวัตถุนะ ถ้าหัวใจมันเจริญด้วย โลกก็เจริญนะ ธรรมก็เจริญ เจริญด้วยกัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเราเจริญขึ้นมา จิตใจของเรามันดิ่งงามอยู่แล้ว ดิ่งงามอยู่แล้ว ทีนี้ เพียงแต่ว่าใครเข้ามาบอกว่ามันเป็นประเทศไม่พัฒนาๆ ต้องพัฒนา จิตใจก็ต้องขึ้นสูงส่ง

อันนั้นถ้ามันเป็นธรรม มันก็สมควรที่จะให้มันเป็น ถ้ามันไม่เป็นธรรมนะ ให้เรากระเสือก กระสนกัน มีแต่ความทุกข์ความยาก ปากกัดตีนถีบมีแต่ความทุกข์ความยาก เราเอาอะไรเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมนะ มันจะเป็นธรรมความเป็นจริงขึ้นมา นี่มีสติมีปัญญา

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” แต่ถ้ามีธรรมเป็นที่พึ่ง เราก็สร้างบุญกุศลของเรา เราทำของเรา เรามีปัญญามากน้อยแค่ไหน ถ้ามีปัญญามากนะ คูลี คนที่เขาทำบุญจนมันคงของเขา เขาทำด้วยความมั่นคงของเขา เขาไม่หวั่นไหวกับสิ่งใด แล้วเวลาเขาจะประพฤติปฏิบัติของเขา เขายืนอยู่เฉยๆ เขานั่งอยู่เฉยๆ เขาก็กำหนดใจของเขาได้ เขากำหนดคำบริกรรมของเขาได้ ของเรานี้ แสวงหาดี้นรขนาดไหน ยังลี้มลูกกลูกกลานขนาดนี้ละ นี่มันเป็นอำนาจวาสนาบารมีของคน นี่กำลังใจไม่มีกำลัง ไม่มีต่างๆ มันก็ทำอะไรไม่ได้ สมบัติที่ละเอียดใจ

คูลี เวลาอากาศเขาอัดเป็นออกซิเจน เราเอามาหายใจได้ เราเอามาทำประโยชน์ได้ เราไม่เห็นด้วยสายตา แต่มันเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งที่เห็นวัตถุ เราเห็นได้ เราจับต้องได้ นี่ของมันหยาบของละเอียดแตกต่างกัน จิตใจของคนมันเป็นนามธรรม เห็นไหม พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องหัวใจ สอนเรื่องนามธรรม สอนเรื่องความสุขความทุกข์ในใจของคน แต่คนมันโพล่ไปเอาสิ่งที่เห็นวัตถุกันมากเกินไปจนลี้มมองหัวใจของตัวเอง แล้วก็วัดค่ากัน ต้องเสมอภาค ต้องเท่าเทียมกันด้วยทางวัตถุ แล้วก็ปากกัดตีนถีบกัน

ถ้าเราเท่าเทียมกันทางหัวใจนะ วัตถุนั้นเจือจางกันได้ มันจะไม่มีค่า มันมีค่าตามความเป็นจริงของมัน แต่มันไม่มีค่าเหนือหัวใจ มันเหยียบย่ำหัวใจของคนที่มีคุณธรรมไม่ได้ แต่มันเหยียบย่ำหัวใจของคนที่ดีคน คนที่คืบไปหามัน

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา มีคุณธรรมในหัวใจ มันจะเหยียบหัวใจเราไม่ได้ แต่เราใช้มันได้ เราแสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต เพราะคนเราต้องดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำคุณงามความดี ทำเพื่อประโยชน์กับเรา ประโยชน์โลก ประโยชน์ตน

ถ้าประโยชน์ของคนนะ เราทำ เห็นไหม เราไม่ไปเบียดเบียนคน เราไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น ถ้าเราไม่เบียดเบียนคน เรามีที่พึ่งของเรา เราก็จะเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ นี่ปฏิบัติธรรมเพื่อเหตุนี้ นี่ พึงธรรมๆ นะ

ไม่ต้องไปเสียใจ ไม่ต้องไปมองใคร กฎหมายเขียนไว้ ความเสมอภาค ความมั่นคงของ มนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์ ถ้าใครเขาไม่เห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของเรา ก็เรื่องของเขา ถ้าใครไม่ เห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของเรา ความเป็นมนุษย์ของเรามันต่ำต้อยไปไหม? ไม่เห็นต่ำต้อย เลย ไม่เห็นมีอะไรเลย

ถ้าเขาไม่เห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของเรา เราก็ภูมิใจในตัวเรา เพราะเราเป็นมนุษย์ จริงๆ แต่ถ้าเขาเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของเรา คือจิตใจเขามีคุณธรรม จิตใจเขาเป็นธรรม เขาเห็นมนุษย์เป็นมนุษย์ เขาเห็นความเสมอภาคของคน เพราะจิตใจของเขาเป็นธรรม

ถ้าจิตใจของเขาไม่เป็นธรรม เขาว่าเขาเป็นมนุษย์ แล้วเขาเห็นคนอื่นว่าต่ำกว่าเขา นั้นจิตใจ ของเขาจะเบียดเบียนเขา เบียดเบียนหัวใจของเขา เขาจะต้องเดือดร้อน เขาจะต้องพยายามสร้างสม ให้อยู่เหนือคนอื่น เขาจะเดือดร้อนของเขาไม่มีวันที่สิ้นสุด แต่ถ้าจิตใจเขาเป็นธรรม เขาจะไม่ เดือดร้อน แล้วเขาจะเห็นมนุษย์มีความเท่ากันกับความเป็นมนุษย์

แล้วถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรม เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการจน เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เห็นไหม เสมอกันโดยความสะอาดบริสุทธิ์ แตกต่างกันด้วยอำนาจวาสนา บารมี

ของเราถ้ามีจิตใจเป็นธรรม เราเห็นความเสมอภาคกันด้วยความเป็นมนุษย์ แล้วเราเห็นใจ กันด้วยความเป็นมนุษย์ จิตใจเรามีธรรมนี้ เราจะเป็นประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา นี่พึง ธรรมเพื่อเรา ถ้าเพื่อเราแล้ว มันก็เป็นเพื่อสังคม เพื่อให้คนอื่นเขาร่วมเย็นเป็นสุขไปกับเราด้วย แต่ ถ้าเราทุกข์ เราเดือดร้อน แล้วก็เบียดเบียนไป สังคมก็เดือดร้อนไปกับเราด้วย

แต่ถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม เรามีคุณธรรม เราเป็นหลักของเรา สังคมจะพึ่งพา อาศัย เพราะคนคนนี้เป็นธรรม “กลิ่นของศีลหอมทวนลม” เอวัง